

Temaer

Formålet med hvidbog¹ om rehabilitering 2.0 er at bidrage til videre udvikling af rehabilitering i Danmark.

Grundlag for hvidbogsarbejdet er nedenstående temaer samt følgende punkter:

- Verdenssundhedsorganisationens definition af sundhed: "*en tilstand af fuldstændig fysisk, psykisk og socialt velbefindende, og ikke blot fravær af sygdom eller svækkelse*" [1]
- Et helhedsorienteret biopsykosocialt menneskesyn [2,3]
- International Klassifikation af Funktionsevne, Funktionsevnenedsættelse og Helbred [4,5]
- Hvidbogsdefinitionen [6]
- Rehabilitering omfatter alle velfærdsområder, herunder social, beskæftigelse, uddannelse, sundhed, kultur, infrastruktur [7]

1. Brugerperspektiver

I definitionen fra 2004 beskrives det, at rehabilitering skal baseres på den enkeltes hele livssituation og beslutninger og at målet med rehabilitering er et selvstændigt og meningsfuldt liv. I opsamlingskapitlet fra Udfordringer til rehabilitering fra 2011 er 'Involvering af borgeren i rehabilitering' et tema. Siden er der sket en betydelig udvikling i forståelser af brugernes perspektiver, brugeren som aktiv deltager i rehabilitering, og hvordan brugerperspektiver inddrages i planlægning af og praksis for rehabilitering. Temaet og undertemaerne giver anledning til at beskrive udviklingen, aktuel status og perspektiver for fremtidig udvikling.

Undertemaer:

- Borgeren som partner i rehabilitering
- Recovery/borgerens rehabiliteringsproces, herunder holdninger, oplevelser, håb og fremtidsperspektiver
- Deltagerforudsætninger, herunder borgerens sundhedskompetencer
- Pårørende og socialt netværk i rehabilitering (som ressource / genstand for rehabilitering)
- Forandringsprocesser i rehabiliteringsforløbet
- Rehabiliteringens betydning i langvarige forløb
- Individuel brugerinddragelse
- Redskaber/metoder /tilgange til brugerinddragelse: Patient Rapporterede Oplysninger (PRO), Feedback Informed Treatment (FIT), fælles beslutningstagning, empowerment mm.
- Målsætning

¹ Målet med en hvidbog er at levere kritisk dokumentation og partsindlæg om et givent emne over for offentligheden. En hvidbog belyser sammenhænge på et område, som er genstand for debat, og er ofte udformet som en statusrapport. Jørgen Grønnegaard Christensen. <https://denstoredanske.lex.dk/hvidbog>. 2015

2. Faglige indsatser, modeller og teorier

I definitionen fra 2004 beskrives det, at rehabilitering er en målrettet og tidsbestemt samarbejdsproces, der involverer borger, pårørende og fagfolk, er rettet mod begrænsninger i fysisk, psykisk og/eller social funktionsevne, og består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats. I opsamlingskapitlet fra Udfordringer til rehabilitering fra 2011 (kapitel 18) er 'en professionel rehabiliteringspraksis' et tema. Noget er uændret, noget er forandret siden da. Kravet om evidensbaseret og behov for standardisering er øget, nye aktører er kommet til og de måder, brugerne og fagprofessionelle interagerer på er under ændring – hvilket yderligere er forstærket af Corona pandemien. Temaet og undertemaerne giver anledning til at beskrive udviklingen, aktuel status og perspektiver for fremtidig udvikling.

Undertemaer:

- Biopsykosocial tilgang til funktionsevne
- Personcentreret rehabilitering
- (Behovs)vurdering, målsætning, intervention og evaluering ("Rehab cycle")
- Rehabilitering som læreproces
- Samarbejde om målsætning
- Den fagprofessionelles rolle-forståelse i samarbejdet og kommunikationen med borgeren
- Interaktioner ("modes of delivery") – herunder digitalt understøttet rehabilitering
- Faglige- og civilsamfundsaktører, herunder frivillige
- Dokumentation
- Kvalitetsmonitorering (outcomes og redskaber) og -udvikling.
- Videns- og evidensbaseret praksis

3. Rammebetingelser og organisering

I definitionen fra 2004 beskrives det, at rehabilitering er en samarbejdsproces, der involverer forskellige aktører, og at rehabilitering består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats. I opsamlingskapitlet fra Udfordringer til rehabilitering fra 2011 er konteksten og implementering af rehabilitering i praksis' et tema, og det betones at rehabilitering må forstås i lyset af den komplekse kontekst rehabilitering finder sted i. Siden da er betydningen af rammebetingelser og de strukturelle sammenhænge, rehabilitering skal udfolde sig i, yderligere forstærket. Fokus på det nære sundhedsvæsen og en kommende sundhedsreform vil yderligere forstærke behovet for at forstå rehabilitering som indlejret i komplekse kontekstuelle sammenhænge og alle velfærdsområder. Temaet og undertemaerne giver anledning til at beskrive udviklingen, aktuel status og perspektiver for fremtidig udvikling.

Undertemaer:

- Internationale konventioner
- Love og regler: Sundhed, social, arbejdsmarked, undervisning, kultur herunder tværgående samspil
- Sektorer og forvaltningsområder
- Styringsparadigmer, organisering, og ledelse
- Digitalisering som megatrend
- Tværfagligt samarbejde og samskabelse
- Borgerrettede mål versus samfundsbestemte mål
- Arbejdsgange
- Medarbejderressourcer og –kompetencer
- Implementering

4. Mellem bruger, faglige indsatser og rammebetingelser

Dette tema og relaterede undertemaer giver anledning til at adressere temaer, der går på tværs af 1, 2, og 3.

Undertemaer:

- Samskabelse og sammenhængende forløb
- Forskning i rehabilitering
- Teorier og modeller i rehabilitering
- Evaluering
- Status, udfordringer og perspektiver i rehabilitering

5. Rehabilitering og tilgrænsende/overlappende begreber

Hvidbogens definition har i sin 16-årige levetid været refereret flittigt. Definitionen har vist stor langtidsholdbarhed, men der har også vist sig et behov for at afgrænse rehabilitering i forhold til andre begreber og praksisformer. Dette tema og undertemaer giver anledning til en sådan afgrænsning. Desuden giver den tværgående dialog mellem temaer anledning til at undersøge, om der er behov for at justere definitionen i den nye hvidbog.

Undertemaer:

- Rehabiliteringsdefinition (herunder præfix'er)
- Genoptræning, træning, vedligeholdende træning
- Habilitering
- Sundhedsfremme
- Forebyggelse – sekundær og tertiær
- Palliation
- Recovery
- Øvrige beslægtede begreber som fx hverdagsrehabilitering, jobcenterrehabilitering

Sekretariatet, opdateret 12.01.2020

Referencer

1. WHO, editor Preamble to the Constitution of the World Health Organization as adopted by the International Health Conference 1948 19-22 June; New York.
2. Engel GL. The need for a new medical model: a challenge for biomedicine. *Science*. 1977;196(4286):129-36.
3. Wade DT, Halligan PW. The biopsychosocial model of illness: a model whose time has come. *Clin Rehabil*. 2017;31(8):995-1004.
4. Schiøler G, Dahl T. ICF. International Klassifikation af Funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand. 1st ed. Copenhagen: Muncksgaard Denmark; 2003.
5. World Health Organization. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). 2001.
6. Jensen L, Møller K. Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet, Rehabilitering i Danmark. Rehabiliteringsforum Danmark; 2004.
7. The Danish Health Authority. Rehabilitering [cited 2020 28/12]. Available from: <https://www.sst.dk/da/viden/rehabilitering>